

ויזרע יצחק

שנה יד'

פרשת "ויילך" "שובה"	יוצא לאור ע"י מדרשת	זמני השבת	י"ב	ת"א	חיפה
הפטרה: "שובה ישראל"	"ויזרע יצחק"	בניסה	18:09	18:32	18:18
ה' תשרי תשפ"ב	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	יציאה	19:19	19:28	19:21
		ר"ת	20:00	20:04	19:59

הגיגים לפרשת השבוע

"בן מאה ועשרים שנה אנכי היום" (דברים לא' ב)

אומר רבינו בחיי שיתכן לומר שמה שימיו של משה היום מאה ועשרים שנה זה כנגד אותם מאה ועשרים יום שעמד בהר סיני, ארבעים יום הראשונים כדי לקבל את לוחות הברית, ארבעים יום השניים כדי להתפלל על עוון העגל, וארבעים יום שלשיים כדי לקבל את הלוחות השניות, וזה רמזו במה שמר "אנכי" ולא אמר "אני". ודרשו חז"ל "היום מלאו ימי ושנותי, היום נולדתי והיום אמות". יום מיתתו של משה היה ב' באדר בסוף שנת הארבעים, בו ביום נולד משה ובו ביום מת משה.

"בו ביום מת משה", למדו זאת חז"ל ממה שכתוב בסוף התורה "ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום ויתמו ימי בכי אבל משה" (דברים לד' ח), ומצד שני כתוב בתחילת ספר יהושע "ויצו יהושע את שוטרי העם הכינו לכם צדה כי בעוד שלשת ימים אתם עוברים את הירדן" (יהושע א' יא). ומסתבר לומר שיהושע צוה להכין צדה רק אחרי שתמו ימי בכי אבל משה, לכן הוצרך הכתוב לומר "ויתמו ימי בכי אבל משה", והזכיר הכתוב "והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון" (יהושע ד' יט), ואם תמנה למפרע מעשרה בניסן שלושים ושלשה ימים, שהם שלשה ימים לצדה ושלשים לאבלו של משה, תמצא שיום מיתתו היה ב' באדר.

"בו ביום נולד משה", למדו זאת חז"ל ממה שכתוב "ולא יכלה עוד הצפינו" (שמות ב' ג), והיה זה בששה בסיון, יום שעתידי משה לקבל את התורה, שנוספה במשה אורה באותו היום לרמזו על גדולתו באותו היום, ולכן "לא יכלה עוד הצפינו", ועשתה תחבולה לשים את משה בתיבת גומא, כדי להסתיר את גופו מפני תוקף האור שבו. ואם נחשב מששה בסיון שלשה חודשים למפרע, יצא שיום לידתו של משה היה ב' באדר. ולכן אמר הכתוב "ירחים" שהם חדשי הלבנה, אדר ניסן ואייר, שנים חסרים ואחד מלא, ולא אמר "חדשים" לפי שחדש הוא חלק אחד משנים עשר בשנה, ומבואר מהכתובים הללו שבו' באדר נולד משה. וזה מה שדרשו חז"ל שהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום שנאמר "את מספר ימיך אמלא" (שמות כג' כו)

"כי אתה תבא את העם הזה" (דברים לא' ז)

"כי אתה תבא את העם הזה-משה אומר כאן ליהושע 'זקנים שבדור יהיו עמך הכל לפי דעתך ועצתך'. אבל הקב"ה אומר ליהושע 'כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם', 'תביא' על כרחם, הכל תלוי בך, טול מקל והך על קדקדם, דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור" (רש"י)

מבאר ה"משך חכמה" את הבדלי הגישות על פי מה שאמרו חז"ל "זקנים שבדור אמרו: אוי לה לאותה בושה ואוי לה לאותה כלימה - פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה" (בבא בתרא עה.). הכוונה היא שכמו שללבנה אין אור מעצמה אלא היא מקבלת את האור מהחמה, ולכן אין ללבנה כח להאיר על דברים אחרים אלא בכוחה להאיר רק על הארץ, אבל לא לעשות דבר אחר למאור. אבל משה חשב שבמעלתו של יהושע הוא יוכל להאיר על הזקנים ולהשפיע עליהם שהם ישפיעו על זולתם. לכן אמר "אתה והזקנים שבדור עמך", שגם הם ישפיעו על זולתם. אלא שקב"ה יודע את האמת שאין במעלתו והשגתו של יהושע לעשות את הזקנים למשפיעים ומאירים, ולכן אמר "כי אתה תביא" "דבר אחד לדור ואין שני דברים", הוא בלבד יהיה משפיע, על ידי ההארה שקיבל ממשה רבינו, אבל לא ישפיעו על זולתם.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ו

אליהו בן חמו בר אסתר ז"ל נלב"ע טו' סיון תשפ"א

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה בנימין בת גורג'יה ז"ל

יצחק בנימין בר שורין ז"ל

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג

נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

תנצב"ה

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

לא לשמור על קדושת חגליו

"כי אתה תבא את העם הזה" (דברים לא' ז')

"כי אתה תבא את העם הזה-משה אומר כאן ליהושע זקנים שבדור יהיו עמך הכל לפי דעתן ועצתן. אבל הקב"ה אומר ליהושע 'כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם', 'תביא' על כרחם, הכל תלוי בך, טול מקל והך על קדקדם, דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור" (רש"י)

אמנם רש"י מבאר את הסתירה בין הפסוקים שמצד אחד נאמר כאן "כי אתה תבא" ומצד שני נאמר בהמשך "כי אתה תביא" (דברים לא' כג) בכך שאת הפסוק שלפנינו אמר משה ליהושע ואילו את הפסוק בהמשך אמר הקב"ה ליהושע. אך ה"חזקוני" מבאר שאת שני הפסוקים אמר משה ליהושע אלא שההבדל הוא שאת הכתוב "כי אתה תבוא" אמר משה ליהושע "לעיני כל ישראל" ולכן חלק משה לישראל כבוד כלומר תבואו עם העם הזה ואילו את הכתוב "כי אתה תביא" אמר משה ליהושע ביחידות, וכיון שלא היו שם ישראל לא הוצרך משה לחלוק להם כבוד, לפיכך אמר "כי אתה תביא את בני ישראל".

"הקהל את העם... לבוען ישמעו ולבוען ילמדו" (דברים לא' יב)

מקשה ה"אור החיים" הקדוש, מודע מוזכרת בפסוק המילה "למען" פעמיים, "למען ישמעו ולמען ילמדו", מדוע לא הספיק לומר "למען ישמעו וילמדו", וכמו שנאמר בפסוק הבא "ישמעו וילמדו"? ומתוך שהיה שאמר הכתוב "הקהל את העם האנשים והנשים והטף" על מנת לקרא את ספר התורה באזניהם, וכידוע הנשים פטורות ממצות תלמוד תורה, למדו זאת ממה שנאמר "ולמדתם אותם את בניכם" (דברים יא' ט), ודרשו חז"ל (קידושין כט:): נאמר בניכם ולא נאמר בנותיכם. לכן מחלק כאן הכתוב בין שתי הדרגות במצוה הזו, בתחילה נאמרה חלוקה שהיא שווה בין האנשים והנשים, וזה "למען ישמעו", כלומר כולם ישמעו את מצות התורה שהם חייבים לעשות, ובדבר הזה שווים האנשים לנשים, כיון שגם הנשים חייבות במצות "לא תעשה" ובמצות "עשה" שאינן תלויות בזמן. ואחר כך אמר הכתוב חלוקה בפני עצמה עבור האנשים בלבד, וזה "ולמען ילמדו" שמדבר על מצות תלמוד התורה, וחילק הכתוב ולא שיתף אותם ביחד ולא אמר "למען ישמעו וילמדו", כדי שלא נחשוב שהעונש של שניהם שווה. ופירוש זה מסתדר עם לשון הגמרא (חגיגה ג). שאמרו חז"ל "הנשים לשמוע והאנשים ללמוד" שהקדימו חז"ל את הנשים לפני האנשים לפי הסדר בפסוק "למען ישמעו", ואחר כך נאמר "ולמען ילמדו".

"והסתרת פני ביהם" (דברים לא' יז)

מובא ב"דעת זקנים מבעלי התוספות" שהסתרת פנים המוזכרת בכתוב מראה על חיבתו של הקב"ה לעם ישראל. הדבר דומה לאדם שבנו חטא כלפיו. הוא, מצד אחד, מצוה את רבו להלקותו, אך מצד שני, הוא אינו מסוגל לראות בצרת בנו, מרוב רחמיו עליו, ולכן הוא מסתיר את פניו כדי לא לראות בהכאת בנו.

"ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" (דברים לא' יז)

מבאר הרמב"ן שאין כוונת הכתוב "הסתר אסתיר" לא כהסתר פנים הראשון, שהסתיר פניו מהם ומצאום רעות רבות וצרות, אלא מדובר רק שיהיו בהסתר הגאולה, אמנם תהיה קיימת עדיין ההבטחה "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים" (ויקרא כו' מד) אך עדיין יחסר מישראל הוידוי וחזרה בתשובה שלימה, כמו שנאמר "ושבת עד ה' א-להיך" (דברים ל' ב)

"עוובה ישראל עד ה' א-להיך" (הושע יד' ב)

"ומה היא התשובה? שיעזוב החוטא חטאו, ויסירונו ממחשבתו ויגמור בליבו שלא יעשה עוד, שנאמר "יעזוב רשע דרכו, ואיש אוון מחשבותיו" (ישעיהו נה' ז) וכן יתנחם על שעבר, שנאמר "כי אחרי שובי, ניהמתי, ואחרי היודועי, ספקתי על ירך" (ירמיהו לא' יח) ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, שנאמר "ולא נאמר עוד א-לוהינו, למעשה ידינו" (הושע יד' ד) וצריך להתוודות בשפתיו, ולומר עניינות אלו שגמר בליבו" (הרמב"ם הלכות תשובה ב' ג)

מבאר רבינו החיד"א ב"חומת אנך" את הפסוק שלפנינו על פי דברי הרמב"ם הללו ואומר, "שובה ישראל", כל איש מישראל חייב לשוב בתשובה. ואל תחשוב לעשות תשובה מהשפה ולחוץ, אלא התשובה צריכה להיות אמיתית, "עד ה' א-להיך", שתגיע לכך שהקב"ה יעיד עליו שהוא לא ישוב לחטאו לעולם. אל תקרי "עד ה' א-להיך" אלא "עד ה' א-להיך". כלומר שה' א-להיך יעיד עליך שלא תשוב לחטא הזה לעולם.

בימים ש"בין כסה לעשור" הגיע אל ה"שפת אמת" אחד מחסידיו לשאול מפיו עצה בענייני מסחר. ואמר לרב שהעניין חשוב ודחוף. ענה לו ה"שפת אמת" שבימים אלו אין שום דבר דחוף וחשוב מלבד התשובה. (שיח שרפי קודש)

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם:

יוסף בנימין בר חביבה, אשר בן חמו בר מרסרם.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חננוכת בית" ו"ברית יצחק" חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 20:30-21:30 לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315

אין לעיין בעלון בשעת חתפילוח

נא לשמור על קדושת הגליון